

До 140-річчя НТУ «ХПІ»

**НТБ НТУ «ХПІ»:
історія становлення,
розвитку та
перспективи**

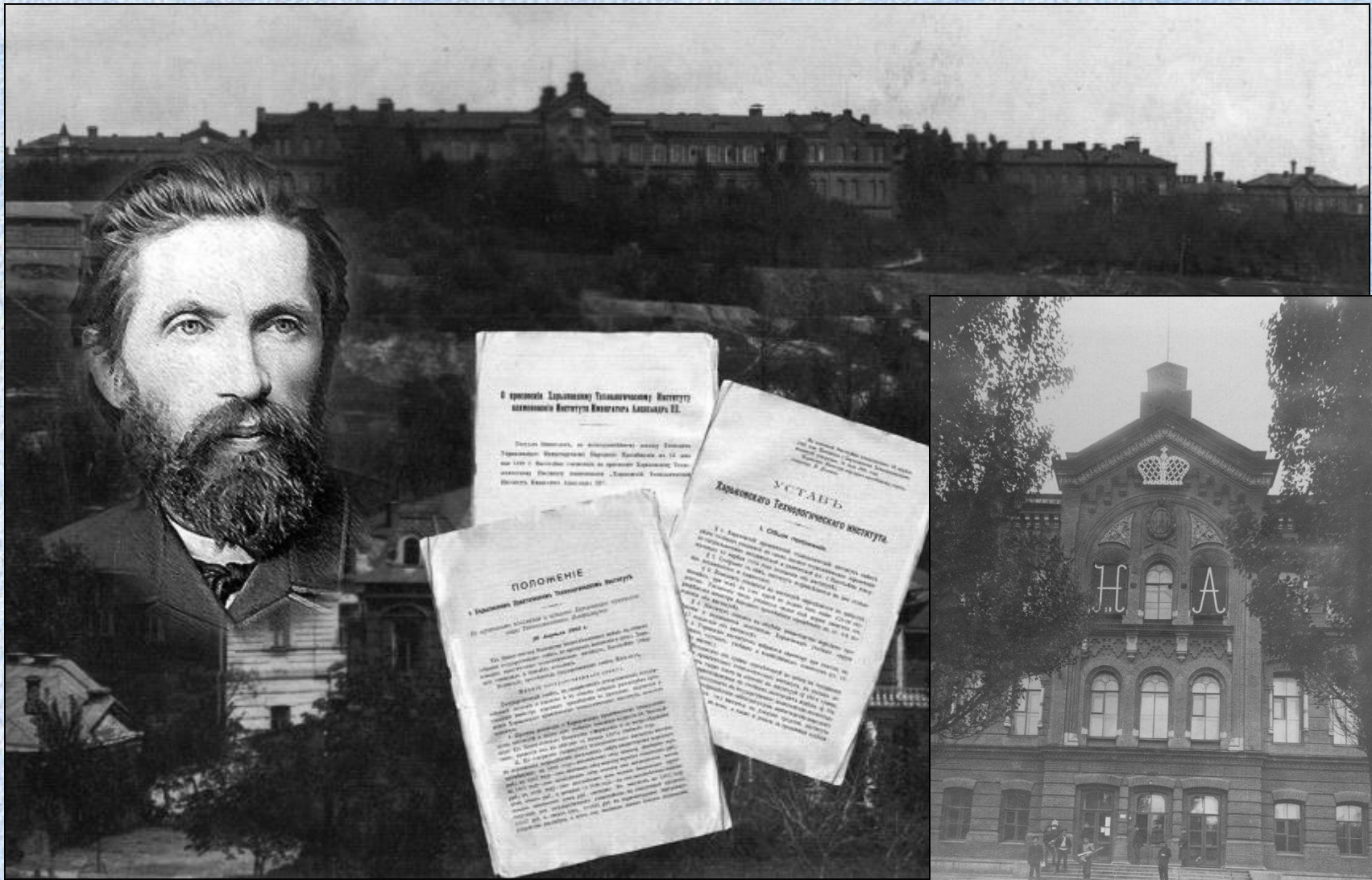
2025

Харківський технологічний інститут

ХТІ відкритий 15 вересня 1885 року.

Кирпичов Віктор Львович – перший директор ХТІ

Колекція видань академіка Б. С. Якобі

Фундаментальна складова фонду бібліотеки – особиста колекція унікальних видань академіка Бориса Семеновича (Мориця Германа) Якобі.

Колекція, що налічує понад 2 тис. екземплярів, містить раритетні видання з техніки з автографами світових учених.

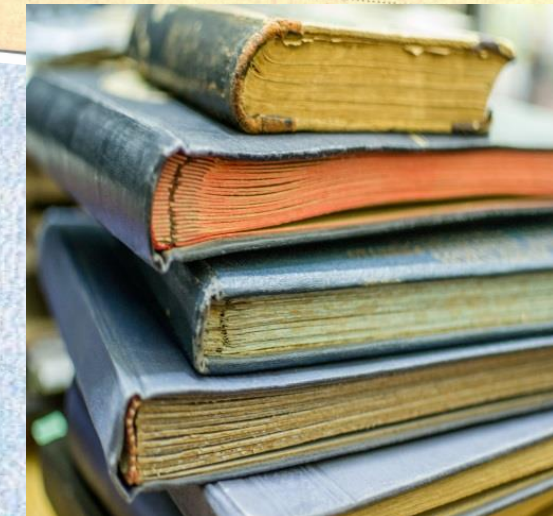

Види бібліотечної документації у ХТІ

Въ 1885 году была выдана м. Садовку.
Въ 1888 году была выдана м. Ванькову

~~4101/1~~
СОЛОВ
АНАЛИТИЧ. ГЕОМЕТР.

Я, нижеподписавшийся, сего-го *мр*
190...*2*... года получилъ изъ Библиотеки Харьковского
Технологического Института **ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА III.**
для чтенія на дому книги подъ заглавіемъ.....
.....
.....
Кл., Гр., Шк., Пол., №

№ 150229.

Харьковъ.—Charkow. № 13.
Императорскій Университетъ.

Позаштатний перший бібліотекар ХТІ Петро Олексійович Безсонов, професор славістики Імператорського Харківського університету (січень-червень 1886).

Харьковъ.
Технологическій институтъ

**Перший штатний бібліотекар ХТІ,
кандидат права
Макарій Лукіч Семенчинов
(липень 1886-1919).**

Лаборантъ при химической лабора- торіи	1	700	300	1600	IX	IX
Бібліотекаръ	1	700	300	1000	VIII	VIII
Ниспесторъ	1	1800	600	2400	V	V
Помощниковъ ниспестора	3	900	300	3600	VII	V-I
Делопроизводитель	1	700	300	1000	VII	VII

Літографічні курси лекцій – основа навчального фонду бібліотеки

Отчетъ по изданію Технологіи Учили-
щескихъ вѣществъ.

Литографированіе текста	9р. 90к.
Бумага, чернила, перья, обложка	7р. 74к.
Перепіска по 75 коп. за листъ	15р. 75к.
Уполненіи чертетуши	4р. 80к.
Торгошировка по 5 коп. за экзет.	2р. 25к.
итого	<u>46р. 44к.</u>

Уздано 48 экземпляровъ, изъ нихъ 5 бесплат-
ныхъ (3 для цемауры, 1 профессору А. Ф. Лидову
и 1 миль). Расходъ въ 46 руб. 44 коп. распреде-
ляется на 43 экземпляра, следовательно цѣна
одному экземпляру 1р. 8к.

Харьковъ
1894 года в Нелѣрѣ.

Студ. IV^{го} курса Киев. Студ.
Р. Войничовичъ-Камковеній.

№ 7094.

3322

Литографія Деденко.

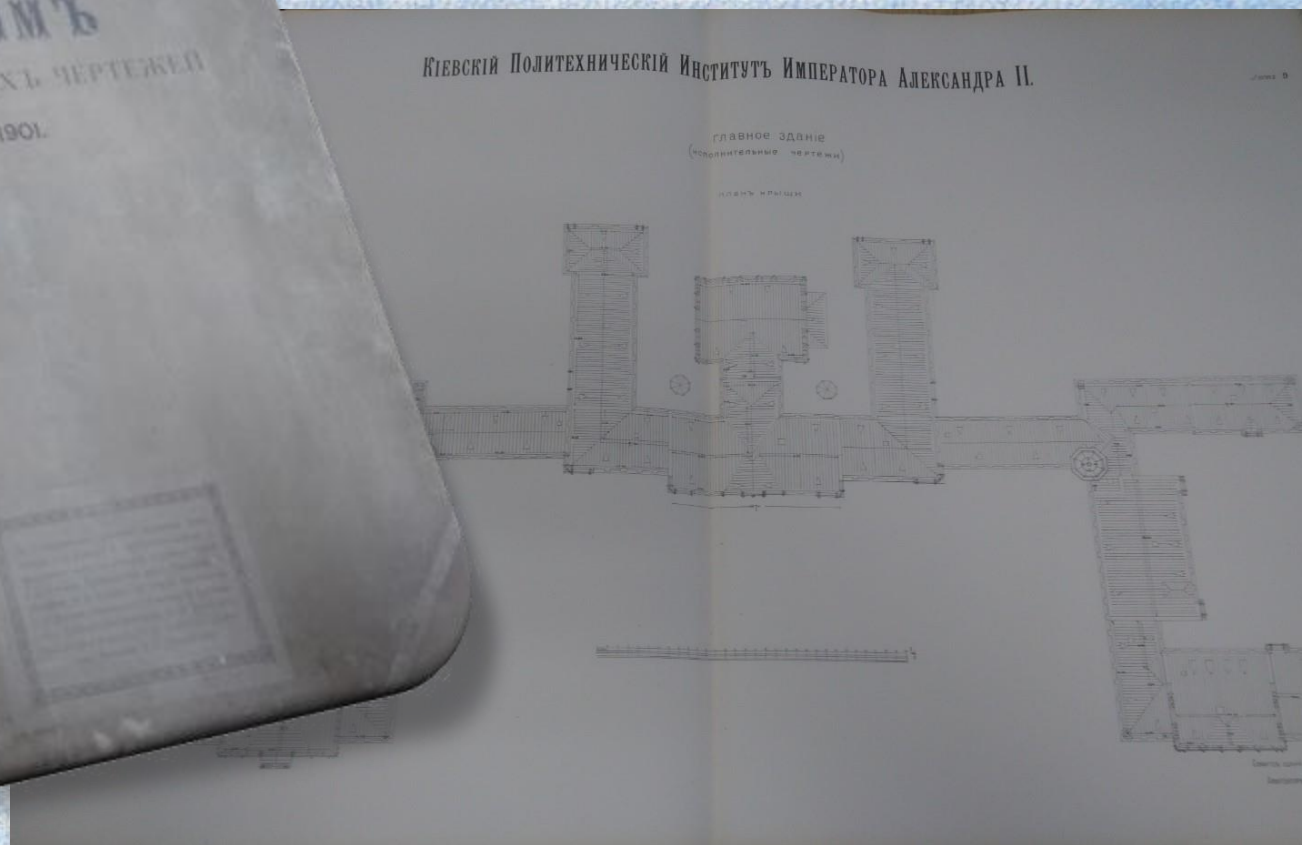
Робота в читальній залі Креслярського корпусу

**Бібліотекар М. Л. Семенчинов
серед викладачів та студентів у читальній залі
Головного корпусу**

Альбоми креслень

Правила завідування бібліотекою ХТІ

УТВЕРЖДАЮ:
Попечитель Харьковского Учебнаго Округа *Н. Воронцовъ-Вельяминовъ.*
18 Августа 1889 года, г. Харьковъ.

П РА В И Л А

завѣдыванія бібліотекою Харьковского Практическаго Технологическаго Института, приобрѣтенія книгъ и пользованія ими.

I. Правила заведыванія бібліотекою и приобрѣтенія книгъ для нея.

A) Завѣдываніе бібліотекою.

§ 1. Библіотека назначается для пользованія преподавателей, должностныхъ лицъ Института и студентовъ. Съ разрѣшенія Директора Института или одного изъ членовъ библіотечной комиссіи, подъ ихъ отвѣтственностью, право пользованія библіотекою можетъ быть предоставлено и постороннимъ лицамъ.

§ 2. Библіотека находится подъ наблюденіемъ библіотечной комиссіи, состоящей изъ двухъ профессоровъ Института, по одному изъ каждаго отдѣленія (механическаго и химическаго), выбираемыхъ учебнымъ комитетомъ на три года.

§ 3. Библіотечная комиссія заботится о благосостояніи библіотеки и пополненіи оной, принимаетъ разныя заявленія, къ тому относящіяся, какъ со стороны библіотекаря, такъ и со стороны пользующихся библіотекою, и съ своими заключеніями представляетъ о томъ Учебному или Хозяйственному Комитету по принадлежности.

§ 4. Непосредственное заведываніе бібліотекою лежитъ на обязанности библіотекаря, который заботится о сохраненіи библіотеки отъ покражъ, потери и другихъ несчастныхъ обстоятельствъ и объ охраненіи книгъ отъ разныхъ поврежденій.

§ 5. Библіотекарь наблюдаетъ, чтобы пользующіеся книгами въ библіотекѣ или внѣ ея возвращали ихъ въ цѣлости, неспорченными, не изорванными, не разбитыми и особенно, чтобы всѣ листы, рисунки, карты, планы и т. п. въ нихъ находились на лицо.

§ 6. Библіотекарь ведетъ всѣ книги и списки, указанные въ § 8, составляетъ каталоги, принимаетъ всѣ требованія на сочиненія и жур-

Повна версія

<http://library.kpi.kharkov.ua/vustavki/Retro34.html>

Правила користування бібліотекою ХТІ

Б) Правила пользования библиотекою для преподающих и должностных лиц Института.

§ 22. Всѣ служащіе въ Институтѣ лица могутъ получать на домъ сочиненія и журналы библиотеки въ количествѣ не болѣе 50 томовъ.

§ 23. Срокъ, на который служащимъ выдаются книги на домъ, опредѣляется: для отдѣльныхъ сочиненій 2 мѣсяца, а для журналовъ на текущій годъ 2 недѣли. Номера журналовъ за истекшіе годы разсматриваются, какъ сочиненія, и выдаются на 2 мѣсяца.

§ 24. Если, до истечения означеннаго срока, на взятые на домъ сочиненіе или на журналъ не явится требованіе отъ другого лица, то взявшій сочиненіе можетъ продержать его и болѣе этого времени, но съ тѣмъ, однако-же, чтобы возвратить взятую книгу по первому требованію.

§ 25. Если, до истечения срока, на выданную изъ библиотеки книгу послѣдуетъ требованіе отъ другого лица, то бібліотекарь увѣдомляетъ о томъ письменно взявшаго книгу, напоминая ему срокъ, до котораго книга взята.

§ 26. Если книга, по увѣдомленію отъ бібліотекаря, возвращена, но затѣмъ въ теченіе 1 недѣли, послѣ окончанія срока требователемъ не была взята, то она можетъ быть передана вновь первому лицу и при томъ опять на вышеозначенный срокъ 2 мѣсяца или 2 недѣли.

Один з річних звітів бібліотеки ХТІ

Бібліотека Інститута.

(Завідуючий—бібліотекар *М. Л. Семенчиковъ*).

Въ истекшемъ 1908 году поступило въ бібліотеку Інститута книгъ и журналовъ въ количествѣ 620 названій, въ 960 волюмахъ. Въ этомъ числѣ книгъ, одна часть была приобрѣтена покупкой, а другая—получена въ даръ отъ разныхъ лицъ и учреждений. Пожертвованныхъ книгъ поступило въ бібліотеку Інститута въ количествѣ 233 волюмовъ. Изъ числа принесенныхъ въ даръ цѣнныхъ изданій, слѣдуетъ упомянуть о двухъ роскошныхъ альбомахъ, переданныхъ г. директоромъ Інститута П. М. Мухачевымъ: 1) альбомъ сооруженій Московской окружной желѣзной дороги 1903—1908 г., 2) альбомъ типовыхъ исполнительныхъ чертежей сооруженій желѣзнодорожной линіи Полоцкъ—Сѣдлецъ и вѣтви Гродно—Мосты 1902—1906 г., и къ нему сборникъ пояснительныхъ записокъ, расчетовъ, техническихъ условій и т. д. и еще 3) полученный отъ Управленія желѣзныхъ дорогъ альбомъ чертежей, діаграммъ, таблицъ данныхъ, полученныхъ при испытаніяхъ товарныхъ паровозовъ $\frac{1}{4}$ и $\frac{1}{5}$ осей въ 1907—1908 г. и при немъ записка: сравнительныя испытанія товарныхъ паровозовъ.

Журналовъ и другихъ періодическихъ изданій въ истекшемъ 1908 г. получалось въ бібліотеку Інститута въ количествѣ 138 названій, изъ нихъ

1. На русскомъ яз.	32 назв.
2. » нѣмецкомъ яз.	60 »
3. » французскомъ яз.	30 »
4. » англійскомъ яз.	16 »

138 названій.

Весь расходъ по бібліотеку Інститута въ 1908 году выразился въ суммѣ 4781 руб. 80 коп. (Въ эту сумму не вошелъ еще не представленный счетъ перепечатки на сумму 150 рублей).

Архівний документ, що засвідчує діяльність
Бібліотечної комісії ХТІ

М. Н. Ш.

Харьковский Учебный Округъ.

ДИРЕКТОРЪ
ХАРЬКОВСКАГО
ТЕХНОЛОГИЧЕСКАГО ИНСТИТУТА
Императора Александра III.

Октябрь 15 дня 1904 года.

№ 148

г. Харьковъ.

18
Гг.: Лидову, Латышеву, Семенчинову
Беру, Зуеву, Проскурѣ, Сердюку, Сто-
лярову.

Милостивый Государь

Имѣю честь покорнѣйше просить
Васъ, Милостивый Государь, пожаловать
въ засѣданіе библиотечной комиссіи,
имѣющее быть въ Пятницу, 16-го сего
Октября, въ 7½ часовъ вечера, въ
Конференцъ-Залѣ Института.

Примите увѣреніе въ совершенномъ
почтеніи

Его В-дію,

82
107

(1)

Архівні документи, що свідчать про участь викладачів ХТІ у комплектуванні бібліотеки

М. Н. Ш.

Харьковский Учебный Округъ.

ДИРЕКТОРЪ
ХАРЬКОВСКАГО
ТЕХНОЛОГИЧЕСКАГО ИНСТИТУТА
Императора Александра III.

48

Милостивый Государь,

Препровождая при семъ списокъ газетъ и журналовъ, получаемыхъ Библиотекой ввѣреннаго мнѣ Института, имѣю честь просить Васъ сообщить мнѣ, въ возможно непродолжительномъ времени, не находите ли Вы полезнымъ внести въ означенный списокъ какія либо измѣненія.

Прошу принять увѣреніе въ совершенномъ почтеніи

Его Вы - дію,

Сем. на оборотѣ

82
107

Списокъ:

Гартману,	Киселев,	Котляеву,	Красноу,
Литвинову,	Лизову,	Осипову,	Среднякову,
Степану,	Соболевскому,	Турчанову,	Толмачеву,
Труфанову,	Соловьеву,	Плину,	Бекетову,
Беру,	Борисенко,	Покровскому,	Сорокину,
Дорофееву,	Степанову,	Гуцу,	Киселеву,
Литвинскому,	Литвинову,	Павлову,	Прокурору,
Литвинову,	Петровскому,	Роговскому,	Среднякову,
Скворцову,	Столбову,	Тимофееву,	Трошикову,
Ушакову,	Фаву,	Хрусталеву,	Менделееву,
Ушину,	Курочкину,	Павлову,	Степанову,
Новицкому,	Сидоровскому,	Степанову,	Степанову,
У. П. Степану,	Степанову,	Ю. П. Степану,	Ю. П. Степану,
Чауне,	С. С. Курочкину,		

Петровъ
наименованъ

Участь викладачів у складанні систематичного каталогу бібліотеки

Друку
Серебровскі
О дня 1909 г.

61. ЕГО ПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВУ

Господину Директору Харьковского Технологического
Института ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА III.

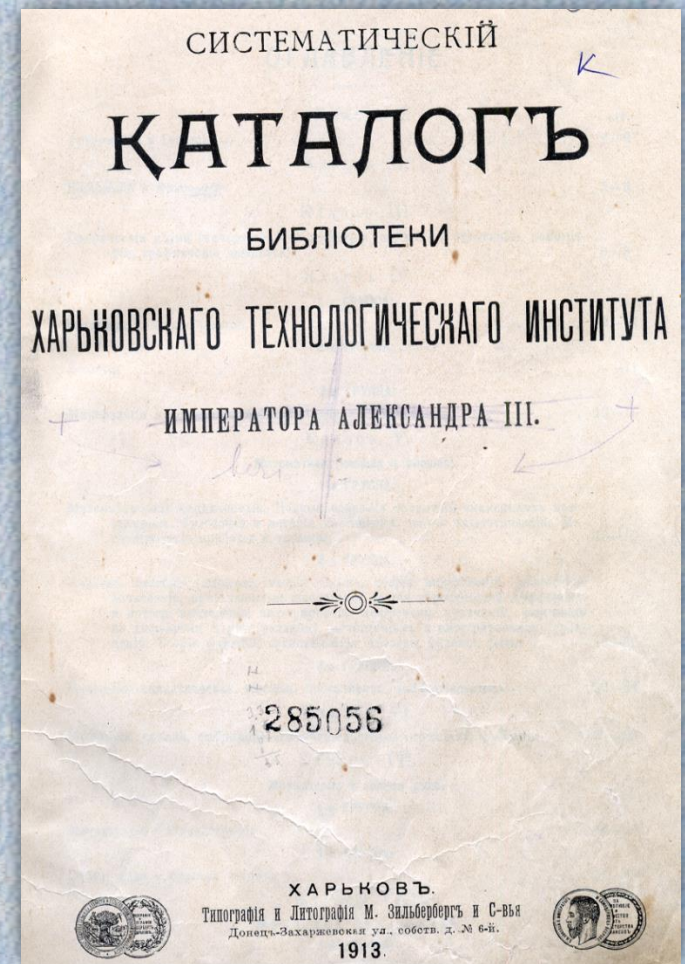
Профессора Института
Е.М. Серебровского.

РАПОРТЪ.

Согласно отношенія ВАШЕГО ПРЕВОСХОДИТЕЛЬСТВА отъ 16 Ноября
1909 г. за N 7784 имѣю честь сообщить ВАМЪ, что провѣрка по
рукописнымъ карточкамъ книгъ фундаментальной бібліотеки
Института мною сдѣлана по моимъ отдѣламъ еще до 7 Ноября.

Профессоръ *Е.М. Серебровскі*

33
20. НОЯБРЬ 1909
Бк. № 7050
КАНЦЕЛЯРІЯ
ХАРЬКОВ. ТЕХНОЛОГ. ИНСТИТУТА
ИМПЕРАТОРА АЛЕКСАНДРА III

Обхідний лист ХТІ

За ~~окончившим~~ курс по Хемическому факультету Х.Т.И.

Л. А. Бурцевой

Ч и с л и т с я:

Подпись заведывающих.

По Фундаментальной библиотеке.....	<i>Книг не числятся</i>	<i>Е. Дригалева</i>
" библиотеке Рабфака.....	<i>Книг не числятся</i>	<i>А. Дригалева</i>
" химической лаборатории...	<i>Н. М. Мамонтов</i>	<i>А. Бурцев</i>
" лаборатории питательных веществ....	<i>не числятся</i>	<i>К. Селецкий</i>
" лаборатории красильных веществ....	<i>не числятся</i>	<i>Т. Бурцев</i>
" лаборатории сахарного производства..	<i>не числятся</i>	<i>И. Бурцев</i>
" лаборатории минеральной технологии..	<i>не числятся</i>	<i>А. Бурцев</i>
складу химического факультета.....	<i>не числятся</i>	<i>И. Бурцев</i>
бухгалтерии.....	<i>не числятся</i>	<i>И. Бурцев</i>
кассе Взаимопомощи.....	<i>не числятся</i>	<i>И. Бурцев</i>
озвращены ли чертежи, штанген-циркуль	}	<i>не числятся</i>
другие приборы.....		
озвращена ли четрежная доска.....		<i>И. Бурцев</i>
льги за разбитую лабор. посуду.....		<i>И. Бурцев</i>
озвращены ли музыкальные инструменты....		<i>И. Бурцев</i>
т декана химического факультета.....		<i>И. Бурцев</i>
т у д б и л е т		<i>И. Бурцев</i>

Відділ рідкісних книг та рукописів НТБ НТУ «ХПІ»

Фонд відділу — це зібрання вітчизняних та іноземних стародруків XVI-XX ст., а також книжкових пам'яток вітчизняної історії науки, техніки та культури нового часу.

Відділ має унікальні рідкісні видання, будучи найбільшим у регіоні сховищем раритетів науково-технічної літератури.

Фонд налічує понад 20000 прим. та включає видання з усіх галузей знань, зібрані у тематичні колекції. Колекції складаються з різних видів одиниць зберігання: книги, журнали, газети, карти, атласи, буклети, гравюри, рукописи, фотографії тощо.

Нова будівля бібліотеки (2014)

Фото Д. Черних

Центральній вхід до бібліотеки

Фото Д. Черних

В залах сучасної бібліотеки

Фото Д. Черних

National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"

Загальна площа бібліотеки — 8 000 м².

Фонд складає близько 1 300 000 прим.

Обсяг електронного каталогу

— близько 900 000 записів.

Ресурси власної генерації

— більше 85 000 документів.

Середньорічна кількість:

читачів — близько 14 000 читачів;

відвідувань — близько 500 000;

книговидача — близько 1 000 000 видань
(друковані та електронні).

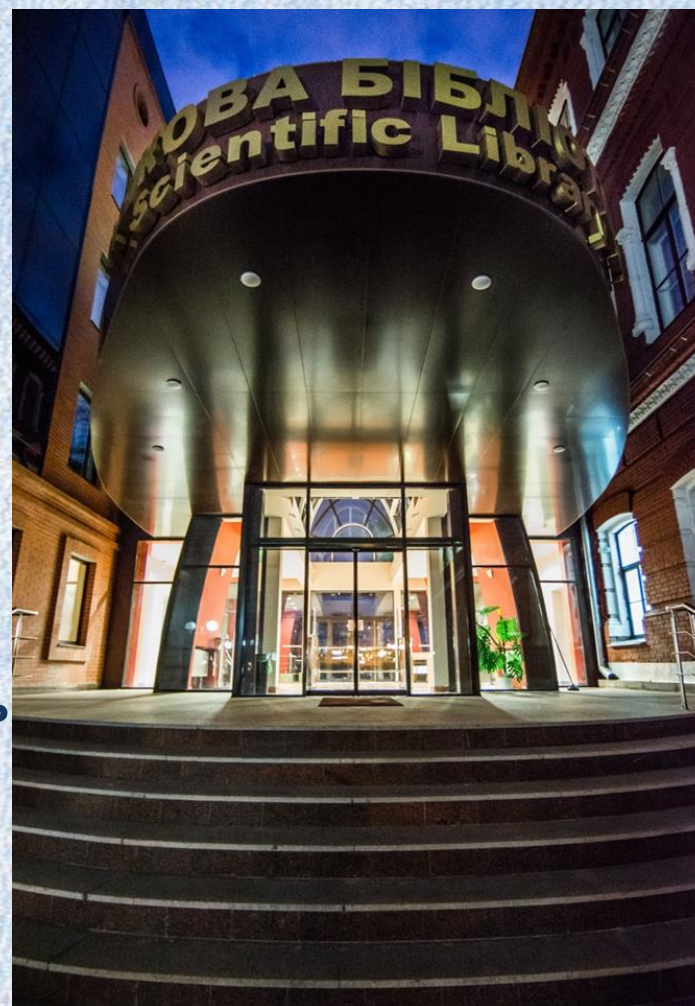
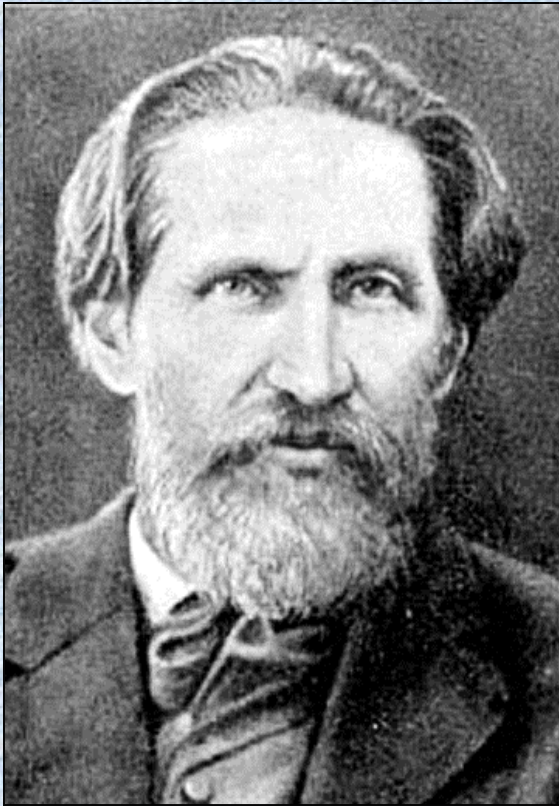

Фото Д. Черних

Колектив науково-технічної бібліотеки 30.09.2024 р.

«Якщо частку інженера припадає постановка якогось справи, він, передусім, шукає у літературі інформацію про нього, тому бібліотека, поступово що утворюється при інституті, буде однією з важливих посібників для нашої промисловості».

Кирпичов В. Л., директор ХТІ

Слідкуйте за нами у соцмережах :

<https://www.facebook.com/librariankhpi?fref=ts>

https://t.me/library_khpi

Сайт бібліотеки:

<http://library.kpi.kharkov.ua/uk>

Автори: Павлова Г. В., Бреславець О. В.,
науково-технічна бібліотека НТУ «ХПІ»

Дякуємо за увагу !

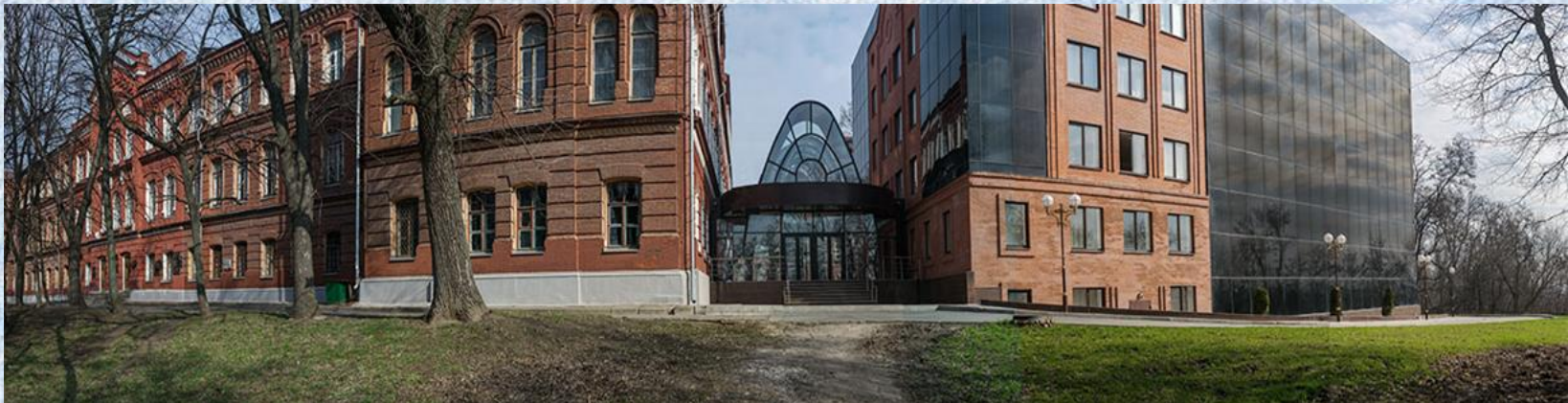

Фото Д. Черних